

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

# Η Κύπρος ως νέο προσφυγικό «hotspot» της Ευρώπης

Προκλήσεις για μια διαιρεμένη χώρα

Νίκος Τριμικλινώτης



Η παρούσα έκθεση εξετάζει το προσφυγικό και μεταναστευτικό ζήτημα. Στο απόγειο της Ευρωπαϊκής «προσφυγικής κρίσης» (2015), η Κύπρος δεν σημείωσε σημαντική αύξηση των αιτήσεων ασύλου. Ωστόσο, τα τελευταία 3 χρόνια σημειώθηκαν οι μεγαλύτερες ροές που έχουν ποτέ καταγραφεί.



Η προσέγγιση της κυβέρνησης έχει μετατοπιστεί προς τη κατεύθυνση μιας πιο περιοριστικής μεταναστευτικής πολιτικής με κατασταλτικά και αποτρεπτικά μέτρα. Ιδιαίτερα προβληματική είναι η ρητορική για αυστηρότερους περιορισμούς στη πράσινη γραμμή και για λιγότερα δικαιώματα στις πολιτικές υποδοχής. Αυτό είναι ιδιαίτερα ανησυχητικό για τη προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη χώρα.



Παρά τις αυξητικές τάσεις, δεν υπάρχουν ασφαλείς ενδείξεις ότι η Κύπρος μετατρέπεται σε σημαντική διαδρομή μετανάστευσης και ασύλου προς στην ηπειρωτική Ευρώπη. Η δε ρητορική για περιοριστικές πολιτικές και στροφή προς κατασταλτικά μέτρα είναι απίθανο να σταματήσουν την ροή νέων προσφύγων.



# Περιεχόμενα

<b>1</b>	<b>ΠΩΣ ΕΞΕΛΙΧΘΗΚΕ Η ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ ΚΑΙ ΠΟΙΟΙ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΑΡΙΘΜΟΙ ΑΦΙΞΗΣ ΣΗΜΕΡΑ;</b> .....	2
	Αύξηση των αφίξεων .....	3
	Μελετώντας τις αφίξεις στην Κύπρο .....	4
	Η κοινή γνώμη .....	4
<b>2</b>	<b>ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΗΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ</b> .....	6
	Οι παροχή καθεστώτος πρόσφυγα .....	6
	Συνθήκες υποδοχής .....	7
	Πρόσβαση στην αγορά εργασίας .....	7
	Γενική Εκτίμηση .....	7
	Τελευταίες Εξελίξεις .....	8
<b>3</b>	<b>ΕΙΝΑΙ Η ΚΥΠΡΟΣ ΔΙΟΔΟΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ;</b> .....	10

## 1

## ΠΩΣ ΕΞΕΛΙΧΘΗΚΕ Η ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ ΚΑΙ ΠΟΙΟΙ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΑΡΙΘΜΟΙ ΑΦΙΞΗΣ ΣΗΜΕΡΑ;

Η Κύπρος, μια νησιωτική δημοκρατία με μακρά και ταραχώδη ιστορία και διένεξη ανάμεσα στις δύο κοινότητες, τους Ελληνοκύπριους και οι Τουρκοκύπριους, βρίσκεται στο κομβικό σημείο της νοτιοανατολικής Μεσογείου συνάντησης μεταξύ Ευρώπη, την Ασία και την Αφρική. Τα ζητήματα του ασύλου και της μετανάστευσης στην Κύπρο πρέπει να γίνουν κατανοητά τόσο στο πλαίσιο της γεωγραφικής θέσης αλλά και του ταραχώδους πολιτικού και ιστορικού συγκείμενου του νησιού, όπου το «κυπριακό» ως συγκρουσιακό ζήτημα ανάμεσα στις δύο κοινότητες διαχέεται σε όλα τα κοινωνικά και πολιτικά ζητήματα από τη δεκαετία του 1950.<sup>1</sup> Μετά την εισβολή του τουρκικού στρατού, η ντε φάκτο διχοτόμηση του νησιού το 1974 δημιούργησε νέες διαιρέσεις και μεθορίες με συρματοπλέγματα. Στο βόρειο τμήμα της χώρας, το έδαφος που δεν ασκεί έλεγχο η Κυπριακή Δημοκρατία, αλλά η υπό Τουρκοκυπριακή διοίκηση «Τουρκική Δημοκρατία της Βόρειας Κύπρου» (ΤΔΒΚ) με στήριξη του τουρκικού στρατού έχει παράνομα και μονομερώς αποσχιστεί, αλλά αναγνωρίζεται μόνο από την Τουρκία. Ως

γνωστό, η υπό τον έλεγχο της Κυπριακής Δημοκρατίας είναι μόνο στο νότιο τμήμα της χώρας και διοικείται αποκλειστικά από τους Ελληνοκύπριους από το 1964. Μεθόριος είναι η νεκρή ζώνη, η «Πράσινη Γραμμή» (γκριστο χάρτη), η οποία είναι υπό τον έλεγχο του ΟΗΕ.

Μετά την διαίρεση του νησιού, το έδαφος υπό τον έλεγχο της Κυπριακής Δημοκρατίας (ΚΔ) στο νότιο τμήμα της χώρας,<sup>3</sup> γνώρισε εντυπωσιακή οικονομική ανάπτυξη με βάση τον τουρισμό και τις υπηρεσίες (ναυτιλία, χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες κλπ.). Αυτό είναι και το υπόβαθρο που άλλαξε το χαρακτήρα της μετανάστευσης. Στη δεκαετία του 1990, λόγω έλλειψης εργατικού δυναμικού, η χώρα μετατράπηκε από εξαγωγέα μεταναστών σε προορισμό μετανάστευσης. Ωστόσο, στο σύστημα ασύλου, η σημαντικότερη αλλαγή επιτελέστηκε με την ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση το 2004. Θεωρητικά, ολόκληρη η επικράτεια της Δημοκρατίας είναι εντός της ΕΕ. Ωστόσο, ελλείψει λύσης στο κυπριακό πρόβλημα, η εφαρμογή του Ευρωπαϊκού Κεκτημένου έχει

Χάρτης της Κύπρου (με μπλε σημάδια είναι σηματοδομένο το έδαφος που χαρακτηρίζεται ως «κυρίαρχες βρετανικές βάσεις»)<sup>2</sup>



1 Μετά το πραξικόπημα της ελληνικής χούντας και της παραστρατιωτικής ΕΟΚΑ Β, την τουρκική εισβολή και την ντε φάκτο διαίρεση του νησιού το 1974, το καθεστώς στο βορρά μονομερώς ανακήρυξε την ανεξαρτησία του ως Τουρκική Δημοκρατία της Βόρειας Κύπρου (ΤΔΒΚ) το 1983.

2 <https://www.drivingdirectionsandmaps.com/wp-content/uploads/country-maps/cy-country-map.gif>

3 Η παρούσα έκθεση αφορά κυρίως τη νότια περιοχή υπό τον έλεγχο της Κυπριακής Δημοκρατίας.

ανασταλεί για το βόρειο τμήμα του νησιού που δεν ελέγχεται από τη ΚΔ.<sup>4</sup>

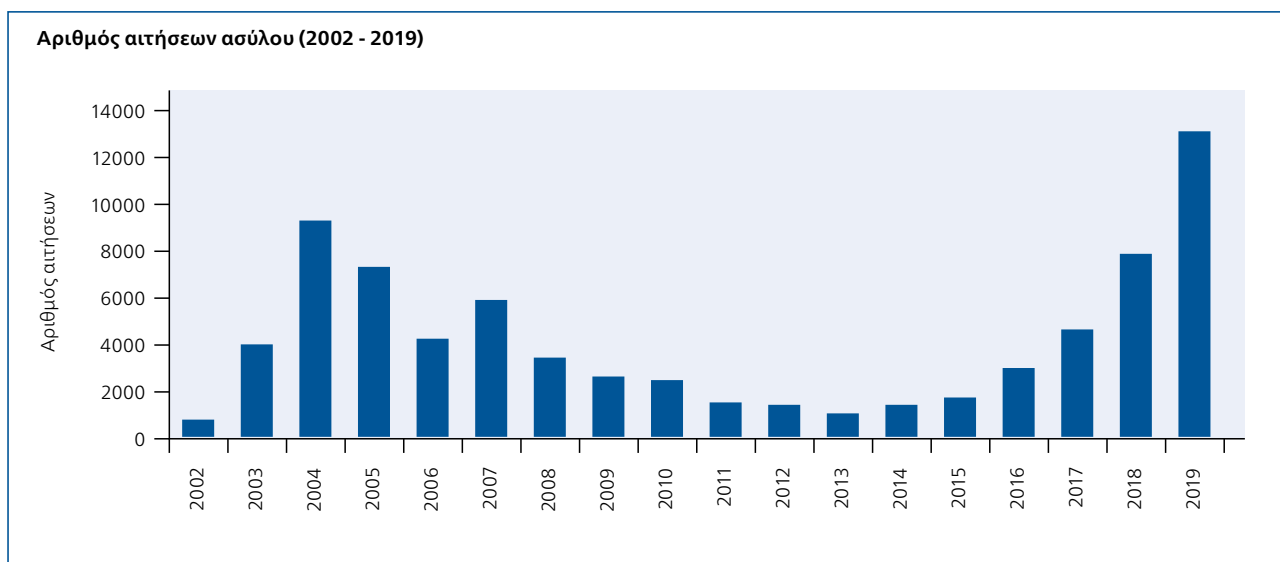
## ΑΥΞΗΣΗ ΤΩΝ ΑΦΙΞΕΩΝ

Πριν από το 2004 όταν η χώρα εντάχτηκε στη ΕΕ, το σύστημα ασύλου ήταν ανεπαρκές· μόνο 454 άτομα έλαβαν καθεστώς πρόσφυγα. Μετά την ένταξη στην ΕΕ, η χώρα παρουσίασε μια απότομη αύξηση του αριθμού των αιτήσεων, σχεδόν 10.000 άτομα ετησίως. Οι αιτήσεις υποχώρησαν σταδιακά μεταγενέστερα. Έκτοτε, παρόλο που οι μεγάλες καθυστερήσεις αποτελούν χαρακτηριστικό του κυπριακού συστήματος ασύλου, οι πρόσφυγες και οι αιτούντες άσυλο αποτελούν τμήμα ενός επισφαλούς μεταναστευτικού εργατικού δυναμικού. Σύμφωνα με στοιχεία της Υπηρεσίας Ασύλου οι αριθμοί των αιτήσεων είναι ως εξής:

Το 2019 οι δέκα πρώτες εθνικότητες αιτούντων άσυλο Κύπρος είναι οι εξής:<sup>6</sup>

Συρία	2,477
Γεωργία	1,550
Ινδία	1,418
Μπαγκλαντές	1,160
Καμερούν	1,135
Πακιστάν	1,104
Βιετνάμ	482
Αίγυπτος	472
Νιγηρία	356
Σρι Λάνκα	340

Μέχρι στιγμής χορηγήθηκε προστασία σε περίπου 9.500, εκ των οποίων μόλις 1.500 έλαβαν πραγματικό καθεστώς πρόσφυγα. Ο συνολικός αριθμός αιτήσεων από το



Το 2015, στο απόγειο της «προσφυγικής κρίσης»<sup>5</sup>, η Κύπρος δεν αντιμετώπισε σημαντική αύξηση του αριθμού των αιτήσεων: 1.373 υποθέσεις αιτήσεων ασύλου για το 2014, 1.730 το 2015 και 2.936 το 2016. Ωστόσο, τα τελευταία τρία χρόνια ο αριθμός των αιτήσεων ασύλου άρχισε να αυξάνεται σημαντικά και μάλιστα φαίνεται να διπλασιάζεται κάθε χρόνο: από 2.936 αιτήσεις το 2016 σε 4.582 το 2017, τελικά 7.761 το 2018. Για το 2019 ήταν 13.200, ο ψηλότερος αριθμός αιτήσεων που έχει ληφθεί μέχρι σήμερα.

2004 είναι τώρα κοντά στις 75.000. Ωστόσο, δεν σημαίνει ότι τόσο πρόσφυγες και αιτούντες άσυλο βρίσκονται σήμερα στη χώρα. Σε πρωτοβάθμιο επίπεδο εκκρεμούν περίπου 15.000 αιτήσεις που αφορούν 17.000 άτομα. Ωστόσο, υπάρχει πρόβλημα στη διεκπεραίωση σε δευτεροβάθμιο επίπεδο παλιών υποθέσεων που υπολογίζεται σε μερικές χιλιάδες.

Προκειμένου να επιταχυνθούν οι διαδικασίες ασύλου, η Κύπρος έχει υπογράψει συμφωνία για ένα ειδικό σχέδιο στήριξης με την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υποστήριξης για το Άσυλο (EASO). Πολιτικοί, συμπεριλαμβανομένου του αρμόδιου υπουργού, φαίνονται να συγχέουν το άσυλο και τη μετανάστευση, περιγράφοντας τη συμφωνία ως ένα πολύ σημαντικό βήμα στην αντιμετώπιση του μεταναστευτικού προβλήματος που αντιμετωπίζει η Κύπρος, υποδεικνύοντας ότι η χώρα δεν μπορεί πλέον να το χειριστεί από μόνο της. Η συμφωνία παρέχει €4,5 εκατ. στην Κύπρο. Επιπλέον, η EASO θα αυξήσει τον αριθμό των

4 Ρυθμίζεται από τον ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ (ΕΚ) αριθ. 866/2004 ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 29ης Απριλίου 2004 για το καθεστώς βάσει του άρθρου 2 του πρωτοκόλλου αριθ. 10 της πράξης προσχώρησης (ΕΕ L 206 της 9.6.2004, σ. 128). Βλέπε Ν. Τριμικλιωτή, Έκθεση για την Ελεύθερη Κυκλοφορία των Εργαζομένων στην Κύπρο το 2012-2013 [Report on the Free Movement of Workers in Cyprus in 2012-2013], Εθνική Έκθεση Εμπειρογνομώνων για το Ευρωπαϊκό Δίκτυο για την Ελεύθερη Κίνηση Εργαζομένων στην Ευρωπαϊκή Ένωση, συντονισμένη από το Κέντρο Μετανάστευσης του Πανεπιστημίου του Nijmegen, υπό την εποπτεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Έκθεση (2013), διαθέσιμη στη διεύθυνση [http://works.bepress.com/nicos\\_trimikliniotis/41/](http://works.bepress.com/nicos_trimikliniotis/41/).

5 Βλέπε Ν. Τριμικλιωτή, Μετανάστευση και Διαφωνία στην Ευρώπη: Σύνορα, Ασφάλεια και Λιτότητα (Migration and the Refugee Dissensus in Europe, Borders, Security and Austerity, London: Routledge, 2020).

6 Πληροφορίες που δόθηκαν από το Κυπριακή Ύπατη Αρχαιότητα για τους Πρόσφυγες του ΟΗΕ στην Κύπρο.

εμπειρογνομόνων που συμμετέχουν στην καταχώριση και τη διαχείριση των αιτούντων που δικαιούνται διεθνούς προστασίας. Το σχέδιο στήριξης προνοεί επτάχρονη στήριξη με 14 εμπειρογνώμονες από τα μέλη κράτη, 117 προσωρινούς λειτουργούς και 71 διερμηνείς.<sup>7</sup>

## ΜΕΛΕΤΩΝΤΑΣ ΤΙΣ ΑΦΙΞΕΙΣ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Εξετάζοντας τη διέλευση και τρόπο εισόδου των αιτούντων άσυλο, οι αρμόδιοι για τη μετανάστευση και το άσυλο ισχυρίζονται ότι η μεγάλη πλειοψηφία των αιτούντων άσυλο εισέρχονται μέσω της πράσινης γραμμής αφού διασχίσουν την Τουρκία.<sup>8</sup> Η Πράσινη Γραμμή που διαιρεί τη χώρα αποτελεί ένα ιδιαίτερη καθεστώς εξαίρεσης, ιδίως όσον αφορά τη μετανάστευση, την ελεύθερη κυκλοφορία και το άσυλο. Δε μπορεί να θεωρηθεί κανονικό σύνορο και έχει αναφερθεί ως ένα «οιωνοί σύνορο» ή ένα «μαλακό σύνορο» ή μια «μεθοριακή γραμμή».<sup>9</sup> Πρόκειται για ένα εξαιρετικά στρατιωτικοποιημένο καθεστώς κατάπαυσης του πυρός, του οποίου ο χαρακτήρας και η μορφή διαφέρει ανά σημείο και καλύπτει περίπου το 3% του εδάφους της χώρας. Σε συγκεκριμένα σημεία παίρνει τη μορφή οδοφραγμάτων που λειτουργούν ως σημεία διέλευσης και ελέγχου, σε άλλα είναι συρματοπλέγματα, ενώ σε ορισμένες περιοχές είναι ναρκοθετημένη. Παραχωρήθηκε δε από την Κυπριακή Δημοκρατία στον ΟΗΕ για ειρηνευτικούς σκοπούς.

Η πρόσφατη αύξηση των αιτήσεων άσυλου μπορεί να συγκριθεί με τις μεγάλες αυξήσεις των αιτήσεων αμέσως μετά την ένταξη στην ΕΕ το 2004. Την εποχή εκείνη, με δεδομένα τα αναπτυξιακά προβλήματα του νεοσυσταθέντος τότε συστήματος άσυλου της Δημοκρατίας, οι αρχές αντιμετώπισαν το πρόβλημα κυρίως ως «μεταναστευτικό ζήτημα» υποθέτοντας τους αιτούντες άσυλο κυρίως ως «overstayers» που ήθελαν να παρατείνουν τη διαμονή τους. Έχοντας σημείο εκκίνησης μια τέτοια υπόθεση δημιούργησε με τη σειρά του προβλήματα στη διαδικασία άσυλου, καθώς τέτοιες τυποποιημένες και στερεότυπες προσεγγίσεις δεν λαμβάνουν δεόντως υπόψη τις ιδιαίτερες περιστάσεις κάθε αίτησης. Οι σημερινές αυξήσεις είναι, όπως εξηγώ πιο κάτω, πολύ διαφορετικής φύσης. Συνολικά, οι τρέχουσες αιτήσεις κατανέμονται αφενός μεταξύ των ατόμων που εισέρχονται από τα κατεχόμενα βόρεια εδάφη ή από θαλάσσης που εκτιμάται ότι είναι περίπου 60% και αφετέρου ατόμων που έχουν

εισέλθει με άδεια (φοιτητές, εργαζόμενους ή με άλλη θεώρηση επισκέπτη). Δεδομένου ότι μικρός αριθμός προσφύγων έφτασαν δια θαλάσσης, υπολογίζεται ότι περίπου το 60% όλων των αιτούντων το 2019 έφτασα στη Δημοκρατία μέσω της πράσινης γραμμής από το βορρά.

Κατά κανόνα, οι διακινητές δεν συνοδεύουν πρόσφυγες στο έδαφος υπό τον έλεγχο της Κυπριακής Δημοκρατίας. Ωστόσο, πολλές αιτήσεις προέρχονται από άτομα που εισέρχονται στη Δημοκρατία ως φοιτητές, επισκέπτες ή εργαζόμενοι. Οι αφίξεις διά θαλάσσης στην Κύπρο, συχνά μέσω ακατάλληλων σκαφών, είναι ιδιαίτερα επικίνδυνες, ευτυχώς όμως στην περίπτωση της διαδρομής αυτής ελάχιστοι μέχρι τώρα έχουν χάσει τη ζωή τους κατά τη διαδρομή.<sup>10</sup> Τα άτομα που αποφασίζουν να εγκαταλείψουν τη πατρίδα τους αντιμετωπίζουν σοβαρούς κινδύνους παραβιάσεων ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο στάδιο πριν από την αναχώρηση και καθ' όλη τη διάρκεια του ταξιδιού τους, καθώς οι διεθνείς εκθέσεις όλο και περισσότερο ρίχνουν φως για τα σκλαβοπάζαρα, την εμπορία, τους βιασμούς και τα βασανιστήρια που υπόκεινται.<sup>11</sup> Ο ίδιος ο όρος «μεικτές μεταναστευτικές ροές» χρησιμοποιείται όλο και περισσότερο για να περιγράψει τόσο τους νεοαφιχθέντες «οικονομικούς» μετανάστες, όσο τα πρόσωπα που δικαιούνται διεθνή προστασία από τα κράτη στα οποία προσφεύγουν. Αυτό σκοπίμως ή αθέλητα θολώνει την ανάγκη της υποχρέωσης για παροχή διεθνούς προστασίας, ενώ συχνά αναπαράγει αρνητικές αντιλήψεις στον πληθυσμό της χώρας υποδοχής.<sup>12</sup>

## Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ

Σε γενικές γραμμές, τα ζητήματα άσυλου και ανεπαρκούς ένταξης των προσφύγων δεν φαίνονται να προβάλλονται ιδιαίτερα στην κυπριακή δημόσια σφαίρα, η οποία από το 2013 κυριαρχείται από συζητήσεις για την ανάπτυξη μετά την οικονομική κρίση. Ωστόσο, ορισμένα ΜΜΕ συστηματικά προβάλλουν αρνητικά τη παρουσία

7 EASO (2019) «EASO operations to double in size this year», Press release 7th January 2020, <https://easo.europa.eu/news-events/easo-operations-double-size-year>; συνεντεύξεις με λειτουργούς της Υπηρεσίας Ασύλου και της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες.

8 Πληροφορίες που παρασχέθηκαν από λειτουργό της Υπηρεσίας Ασύλου.

9 N. Trimikliniotis, "Exceptions, Soft Borders and Free Movement for Workers", in *Rethinking the Free Movement of Workers: The European Challenges Ahead*, eds. P. Minderhoud and N. Trimikliniotis (Nijmegen: Wolf Legal Publishers, 2009) και N. Peristianis and J. Mavris, "The 'Green Line' of Cyprus: A contested Boundary in flux", στο *The Ashgate Research Companion to Border Studies*, εκδ. D. Wastl-Walter (Abingdon: Ashgate, 2011).

10 A. Llobet, "Cyprus new route for migrants prepared to 'die at sea'", Agence France Presse (2019, 18 Ιουλίου).

11 UN News, "Security Council condemns reported slave trade of migrants in Libya" *UN News*, (2017, 7 Δεκεμβρίου), [https://news.un.org/en/story/2017/12/638652-security-council-condemns-reported-slave-trade-migrants-libya?fbclid=IwAR1vQFtvrFy7U66SCfOFsLozFU01SHjvWB\\_9n969R456GTqLxvOT5oNzWo](https://news.un.org/en/story/2017/12/638652-security-council-condemns-reported-slave-trade-migrants-libya?fbclid=IwAR1vQFtvrFy7U66SCfOFsLozFU01SHjvWB_9n969R456GTqLxvOT5oNzWo). S. Nebehay, "Executions, torture and slave markets persist in Libya: U.N.", Reuters (21/3/2018), <https://www.reuters.com/article/us-libya-security-rights/executions-torture-and-slave-markets-persist-in-libya-u-nidUSKBN1GX1JY?fbclid=IwAR3ZQIMDMsulrKB3hkU7kkQAuwgL2aypivZJYG1m2UpiW1FJiafg9j1wf8E>; M. de Bellis, "Europe's shameful failure to end the torture and abuse of refugees and migrants in Libya", *Amnesty International* (2019, 7 Μαρτίου), <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2019/03/europes-shameful-failure-to-end-the-torture-and-abuse-of-refugees-and-migrants-in-libya/>

12 Για παράδειγμα, η «μεικτή μετανάστευση» ορίζεται ως «διασυνοριακές μετακινήσεις ανθρώπων, συμπεριλαμβανομένων των προσφύγων που εγκαταλείπουν τη δίωξη» και συγκρούσεις, θύματα εμπορίας ανθρώπων και άτομα που αναζητούν καλύτερες ζωές και ευκαιρίες. <http://www.mixedmigration.org/wp-content/uploads/2019/04/qmmu-me-q1-2019.pdf> Για μια κριτική ανάλυση, βλ. Trimikliniotis, *Migration and Refugee Dissensus in Europe*

τους στη χώρα, υποθάλλοντας τη ξενοφοβία και το ρατσισμό.<sup>13</sup> Πρόσφατες δημοσκοπήσεις και μελέτες δείχνουν βελτίωση της ελληνοκυπριακής στάσης απέναντι στους αιτούντες άσυλο, καθώς και μια πιο ενεργή και δυναμική αντιρατσιστική που στηρίζει τους μετανάστες κοινότητα.<sup>14</sup> Ωστόσο, σημειώθηκε επίσης άνοδος ακροδεξιών και ξενόφοβων πολιτικών ομάδων στην Ευρώπη, συμπεριλαμβανομένου του ακροδεξιού εξτρεμιστικού κόμματος ΕΛΑΜ, το οποίο η Επιτροπή του Συμβουλίου της Ευρώπης ECRI ανέφερε στην έκθεσή της ως νεοναζιστικό κόμμα,<sup>15</sup> το οποίο συνδέεται στενά με το κόμμα «Χρυσή Αυγή» στην Ελλάδα. Το ΕΛΑΜ έχει σήμερα δύο έδρες στη Κυπριακή βουλή.

Ανάμεσα στα ΜΜΕ υπάρχουν ορισμένα που συστηματικά απεικονίζουν τους μετανάστες και τους πρόσφυγες αρνητικά και ξενόφοβα. Κυρίως, υπάρχει διαστρέβλωση της πραγματικής εικόνας με διογκωμένους τους αριθμούς των αφίξεων. Οι μεταναστευτικές ροές στη Κύπρο συχνά απεικονίζονται ως πολεμικό ζήτημα ή ζήτημα εθνικής επιβίωσης. Χαρακτηριστικές είναι επικεφαλίδες εφημερίδων: «Το μεταναστευτικό τροχοπέδη στη μάχη κατά της Άγκυρας»,<sup>16</sup> «ΥΠΕΣ: Εκκολαπτόμενη κρίση το μεταναστευτικό»,<sup>17</sup> «Παρέμβαση της ΕΕ ζητά η κυβέρνηση: Το SOS της Κύπρου για το μεταναστευτικό»,<sup>18</sup> «Τρίτος Αττίλας στη Κύπρο»,<sup>19</sup> «Το μεταναστευτικό βουλιάζει τη Κύπρο»,<sup>20</sup> «Τουρκικά παιχνίδια με τις προσφυγικές ροές».<sup>21</sup> Ωστόσο, υπάρχει έντονη διαφωνία στα αριθμητικά παίγνια και τη ρητορική του υπουργού Εσωτερικών: οργανώσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων τον επικρίνουν τον υπουργό για δημιουργία κλίματος ξενοφοβίας και υστερίας κατά των μεταναστών.<sup>22</sup> Υπάρχουν επίσης ισχυρές κριτικές στις απεικονίσεις των μεταναστών, όπου «αντί

να αντιμετωπίζονται ως άνθρωποι, αντιμετωπίζονται ως πρόβλημα».<sup>23</sup>

- 13 Συμβούλιο της Ευρώπης, *έκθεση ECRI για την Κύπρο* (πέμπτος κύκλος παρακολούθησης), που εγκρίθηκε στις 17 Μαρτίου 2016, το Συμβούλιο της Ευρώπης (2016, 7 Ιουνίου), <https://rm.coe.int/fifth-report-on-cyprus/16808b563b>.
- 14 Γ. Ψάλτης, Ι. Καδιανάκης, Α. Νικολάου και Ε. Παναγιώτου, *Perceptions of Cypriots about refugees and migrants: An opinion poll conducted by the University of Cyprus Center for Field Studies (UCFS), UNHCR, the UN Refugee Agency in Cyprus, Nicosia (2019)*, [https://www.unhcr.org/cy/wp-content/uploads/sites/41/2019/03/Perceptions\\_FULL-REPORT-FINAL\\_8March2019.pdf](https://www.unhcr.org/cy/wp-content/uploads/sites/41/2019/03/Perceptions_FULL-REPORT-FINAL_8March2019.pdf)
- 15 Συμβούλιο της Ευρώπης, *έκθεση ECRI για την Κύπρο* (πέμπτος κύκλος παρακολούθησης), που εγκρίθηκε στις 17 Μαρτίου 2016, το Συμβούλιο της Ευρώπης (2016, 7 Ιουνίου), <https://rm.coe.int/fifth-report-on-cyprus/16808b563b>.
- 16 Μ. Οικονομίδου, *Καθημερινή*, 13 Οκτωβρίου 2019, <https://www.kathimerini.com.cy/gr/politiki/to-metanasteytiko-troxopedi-sti-maxi-kata-tis-agkyras>
- 17 Φιλελεύθερος, 20 Νοεμβρίου, 2019, <https://www.philenews.com/koinonia/eidiseis/article/823237/ypos-ekkolaptomeni-krisi-to-metanasteytiko>
- 18 Μ. Λυσάνδρου, «Παρέμβαση της ΕΕ ζητά η κυβέρνηση: Το SOS της Κύπρου για το μεταναστευτικό», *Πολίτης*, 7 Ιουλίου 2019.
- 19 Τ. Αγαθοκλέους, «Τρίτος Αττίλας στη Κύπρο», *Αλήθεια*, 27 Ιανουαρίου 2020.
- 20 Θ. Νικολάου, «Το μεταναστευτικό βουλιάζει τη Κύπρο», *Η Σημερινή*, 2 Φεβρουαρίου 2020.
- 21 Μ. Παπαδόπουλος, «Τουρκικά παιχνίδια με τις προσφυγικές ροές», *Η Σημερινή*, 2 Φεβρουαρίου 2020.
- 22 Δ. Παλμύρης, «Αντιπροσφυγικές εξαγγελίες με πολλά ερωτηματικά», *Χαραυγή*, 3 Φεβρουαρίου 2019.

- 23 Β. Ζήνωνος, «Όταν αντιμετωπίζεις τον μετανάστη ως πρόβλημα και όχι ως άνθρωπο», *Φιλελεύθερος*, 3 Ιανουαρίου 2020.



## 2

## ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΗΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Τα τελευταία χρόνια η προσέγγιση της κυβέρνησης έχει μετατοπιστεί προς μια πιο περιοριστική μεταναστευτική πολιτική, η οποία εφαρμόζεται κυρίως μέσω κατασταλτικών μέτρων και ρητορικής. Η πολιτική ασύλου μπορεί να χαρακτηριστεί ως στρατηγική «προληπτικής αποτροπής», η οποία εκδηλώθηκε χωρίς να διεξαχθεί ανοικτός κοινωνικός διάλογος: έχει δε ως στόχο να καταστήσει μη ελκυστικές τις συνθήκες υποδοχής για τους πρόσφυγες στην Κύπρο. Αυτό βασίστηκε στην υπόθεση ότι οι περισσότεροι αιτούντες άσυλο είναι ουσιαστικά «οικονομικοί μετανάστες» και όχι «πραγματικοί πρόσφυγες»: Μειώνοντας τους λεγόμενους «παράγοντες έλξης», η υπόθεση είναι ότι η Κύπρος δεν θα προσελκύσει πολλές αιτήσεις ασύλου. Ωστόσο, υπό την παρούσα κατάσταση, η επιτυχία αυτών των μέτρων είναι εξαιρετικά αμφισβητήσιμη. Αυτό δεν αφορά μόνο τους αυξανόμενους αριθμούς άφιξης αλλά και τα αποτρεπτικά μέτρα για το σύνολο των αιτούντων άσυλο.

### ΟΙ ΠΑΡΟΧΗ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ ΠΡΟΣΦΥΓΑ

Η κυβερνητική πολιτική παρέχει στους πρόσφυγες, με λίγες εξαιρέσεις, καθεστώς επικουρικής προστασίας αντί του πλήρους καθεστώτος πρόσφυγα. Η επικουρική προστασία συνεπάγεται λιγότερα δικαιώματα και, ειδικότερα, δεν επιτρέπει την οικογενειακή επανένωση. Αυτή η πολιτική έχει επανειλημμένα επικριθεί από την UNHCR Κύπρου.<sup>24</sup> Η ελλιπής εφαρμογή του δικαιώματος οικογενειακής επανένωσης στην Κύπρο έχει επηρεάσει αρνητικά τους Σύριους, στους οποίους κατά κανόνα προσφέρεται καθεστώς επικουρικής προστασίας. Η Κύπρος επίσης επικρίθηκε επειδή δεν διαθέτει τους μηχανισμούς για ταχεία αναγνώριση των αιτούντων με ειδικές ανάγκες ή ευπάθειες, όπως τα θύματα βασανιστηρίων, σωματεμπορίας ή σεξουαλικής βίας, και την έλλειψη προσφοράς υπηρεσιών υπηρεσίες υποστήριξης γι' αυτά τα θύματα.<sup>25</sup>

Οι αρνητικές αποφάσεις της Υπηρεσίας Ασύλου προσβάλλονται με προσφυγή σε δικαστήριο το οποίο λειτουργεί ως δευτεροβάθμιο όργανο. Το Διοικητικό Δικαστήριο Διεθνούς Προστασίας (ΔΔΔΠ) έχει αναλάβει τις υποθέσεις από το Διοικητικό Δικαστήριο από τον Ιούνιο του 2019. Ωστόσο, φαίνεται να αδυνατεί να αντιμετωπίσει τη μάζα των 800 τόσων υποθέσεων που έχουν συσσωρευτεί λόγω της χρόνιας καθυστέρησης στη διεκπεραίωση των υποθέσεων. Οι εκθέσεις των εμπειρογνομόνων αναφέρουν ότι θα πρέπει να αναμένονται περαιτέρω καθυστερήσεις, όπως συνέβη το 2016, όταν η συσσώρευση των υποθέσεων ασύλου μεταφέρθηκε από το Ανώτατο Δικαστήριο στο Διοικητικό Δικαστήριο. Η δε Αρχή Αναθεώρησης Προσφύγων που έχει καταργηθεί λόγω ανεπαρκούς ανεξαρτησίας για να πληροί τους όρους ενός ανεξάρτητου δευτεροβάθμιου οργάνου όπως το ΕΔΑΔ αποφάσισε, παραμένει σε λειτουργία: δυσκολεύεται να διεκπεραιώσει τις συσσωρευμένες 1.490 υποθέσεις, λόγω του πολύ χαμηλού αριθμού προσωπικού.<sup>26</sup> Η ίδρυση ειδικευμένου δικαστηρίου είναι θεωρητικά θετική. Ωστόσο, εμπειρογνώμονες εύλογα υποδεικνύουν σοβαρά θεσμικά προβλήματα της ΔΔΔΠ, τα οποία δημιουργούν εμπόδια στην πρόσβαση σε αποτελεσματικό ένδικο μέσο: Πρώτο, διορίστηκαν δικαστές που δεν διαθέτουν εξειδικευμένη εμπειρογνομωσύνη επί του θέματος και δεν προβλέπεται γενική και τακτική κατάρτιση για το πολύπλοκο δίκαιο του διεθνούς προστασίας. Δεύτερον, δεν υπάρχει πρόσβαση στο δικαστήριο για τη συντριπτική πλειοψηφία των αιτούντων άσυλο λόγω δικαστικών εξόδων, χαρτοσήμων και αμοιβών δικηγόρων, καθώς νομική αρωγή δεν είναι στη πράξη διαθέσιμη. Ως αποτέλεσμα των πιο πάνω, σε συνδυασμό με τον φορμαλιστικό, γραφειοκρατικό και απρόσιτο χαρακτήρα του δικαστηρίου, αμφισβητείται ουσιαστικά η πρόσβαση σε αποτελεσματική θεραπεία.<sup>27</sup> Παρόμοια προβλήματα υπάρχουν επίσης στις περιπτώσεις κράτησης και επιστροφής άτυπων μεταναστών.<sup>28</sup>

<sup>24</sup> Ύπατη Αρμοστεία για τους Πρόσφυγες Κύπρου, η Ύπατη Αρμοστεία για τους Πρόσφυγες εκφράζει τη λύπη της για τη μείωση των προτύπων διεθνούς προστασίας στην Κυπριακή Δημοκρατία, στις 16 Απριλίου 2014.

<sup>25</sup> UNHCR, Bureau for Europe (2014), *Syrian Refugees in Europe. What Europe can do to ensure protection and solidarity*, 11 Ιουλίου 2014.

<sup>26</sup> Ανατρέξτε στην έκθεση AIDA. Ενημερωμένη τον Φεβρουάριο του 2018, <https://www.asylumineurope.org/reports/country/cyprus/overview-main-changes-previous-report-update>

<sup>27</sup> Συνεντεύξεις με λειτουργούς σε ΜΚΟ και λειτουργό της Ύπατης Αρμοστείας για τους Πρόσφυγες.

<sup>28</sup> Trimikliniotis, N., Demetriou, C. (2020) "Cypriot Courts, the Return Directive and Fundamental Rights: Challenges and Failures", De Bruycker, P., Cornelisse, G., Moraru, M. (eds.) *Law and Judicial Dialogue on the Return of Irregular Migrants from the*



## ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΥΠΟΔΟΧΗΣ

Σήμερα λειτουργούν στη Κύπρο ένα κύριο κέντρο γενικής φιλοξενίας αιτούντων άσυλου (Κοφίνου) και το 2019 έχει δημιουργηθεί, με χρηματοδότηση από την ΕΕ, ένα προσωρινό ανοικτό κέντρο υποδοχής σε περιπτώσεις μαζικής εισροής, όπου γίνεται η ταυτοποίηση και στήριξη ευάλωτων/ευπαθών ομάδων (Πουρνάρα).<sup>29</sup>

Το κύριο κέντρο γενικής φιλοξενίας αιτούντων άσυλου υπό την εποπτεία της Υπηρεσίας Ασύλου που λειτουργεί από το 2004, έχει τη δυνατότητα φιλοξενίας μέχρι 400 ατόμων. Οι συνθήκες στο κέντρο υποδοχής είναι προβληματικές.<sup>30</sup> Το κέντρο υποδοχής βρίσκεται σε απομακρυσμένη περιοχή έξω από χωριό Κοφίνου με κακή αστικά κέντρα και υπηρεσίες υποστήριξης και ένταξης.<sup>31</sup> Το Κέντρο Υποδοχής Κοφίνου βρίσκεται μέσα σε μια οχληρά βιομηχανική ζώνη με έντονη μυρωδιά καμένης σάρκας από έναν κοντινό καυστήρα ζώων, γεγονός που κάνει πολλούς από τους κατοίκους να έχουν την τάση προς έμετο, ιδιαίτερα τα νεογέννητα παιδιά. Το κέντρο εξυπηρετείται ελάχιστα και εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τους εθελοντές και ΜΚΟ που παρέχουν τις απαραίτητες προμήθειες, μαθήματα γλώσσας και ψυχαγωγία για τα παιδιά. Μετά από μακρά περίοδο προσωρινών ρυθμίσεων, επιλέχθηκε μια ιδιωτική εταιρεία για τη διαχείριση και την παροχή υπηρεσιών στο κέντρο.

Το προσωρινό κέντρο «Πουρνάρα» βρίσκεται λίγο έξω από το χωριό Κοκκινότριμιθιά.<sup>32</sup> Εκπονήθηκε στη βάση ενός σχεδίου για την αντιμετώπιση έκτακτων καταστάσεων λόγω μεγάλου αριθμού άφιξης προσφύγων.<sup>33</sup> Εκεί γίνεται ταυτοποίηση και πρώτη αξιολόγηση των περιπτώσεων ευπαθών ομάδων και ιατρικών εξετάσεων.<sup>34</sup> Απαιτείται περαιτέρω παρακολούθηση όσον αφορά το συντονισμό μεταξύ κυβερνητικών φορέων και ΜΚΟ και την αποτελεσματικότητα των κοινωνικών, ψυχολογικών και ιατρικών υπηρεσιών.

European Union, Hart Publishers.

<sup>29</sup> Το Κέντρο Προσωρινής Φιλοξενίας «Πουρνάρα», σε ένα εγκαταλειμμένο στρατόπεδο βρίσκεται απομακρυσμένο 20 χιλιόμετρα μακριά από τη Λευκωσία, έξω από το χωριό Κοκκινότριμιθιά. *Φιλελεύθερος* (2019) «€1 εκατ. για τα κέντρα υποδοχής προσφύγων». 18.10.2019, <http://www.philenews.com/koinonia/aidiseis/article/802075/-1-ekat-ga-ta-kentra-ypodochis-prosfygn>.

<sup>30</sup> ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΩΣ ΕΘΝΙΚΗΣ Ανεξάρτητης Αρχής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων Αναφορικά με τις Συνθήκες Φιλοξενίας και Στήριξης στο Κέντρο Υποδοχής και Φιλοξενίας Αιτητών Διεθνούς Προστασίας στην Κοφίνου, Αρ. Φακ.: Α/Δ 4 /2019 & Α/Π 1658/2019, [http://www.ombudsman.gov.cy/Ombudsman/Ombudsman.nsf/All/4D199F6AB14F59B3C2258480002A86E3/\\$file/%CE%91\\_%CE%94\\_4\\_2019\\_%CE%91\\_%CE%A0\\_1658\\_2019\\_24092019.pdf?OpenElement](http://www.ombudsman.gov.cy/Ombudsman/Ombudsman.nsf/All/4D199F6AB14F59B3C2258480002A86E3/$file/%CE%91_%CE%94_4_2019_%CE%91_%CE%A0_1658_2019_24092019.pdf?OpenElement)

<sup>31</sup> Το χωριό Κοφίνου βρίσκεται 40 χιλιόμετρα μακριά από την Λευκωσία.

<sup>32</sup> Είναι περίπου 20 χιλιόμετρα από το κέντρο της πρωτεύουσας, βλ. "Refugee Crisis", [http://www.moi.gov.cy/moi/asylum/asylumservice.nsf/asylumservice22\\_en/asylumservice22\\_en?OpenDocument](http://www.moi.gov.cy/moi/asylum/asylumservice.nsf/asylumservice22_en/asylumservice22_en?OpenDocument)

<sup>33</sup> Το σχέδιο φέρει τον κωδικό «NAYKPATHΣ», [http://www.moi.gov.cy/moi/asylum/asylumservice.nsf/asylumservice22\\_gr/asylumservice22\\_gr?OpenDocument](http://www.moi.gov.cy/moi/asylum/asylumservice.nsf/asylumservice22_gr/asylumservice22_gr?OpenDocument)

<sup>34</sup> Συνέντευξη με υπηρεσία Ασύλου.

Υπάρχουν περαιτέρω προβλήματα όσον αφορά τις συνθήκες υποδοχής των αιτούντων άσυλο και των προσφύγων, τα οποία πρέπει να γίνουν κατανοητά στο ευρύτερο πλαίσιο των πολιτικών μετανάστευσης και ελλιπούς ένταξης τους στην Κύπρο. Η εξασφάλιση ιδιωτικής στέγης είναι ιδιαίτερα δύσκολη για τους αιτούντες άσυλο, η καταπληκτική πλειοψηφία των οποίων ζει στις πόλεις. Ο συνδυασμός περιοριστικών πολιτικών μείωσης επιδομάτων, η απότομη αύξηση των ενοικίων και η απροθυμία των ιδιοκτητών ακινήτων να ενοικιάσουν περιουσίες στους πρόσφυγες έχει ως αποτέλεσμα πολλοί αιτούντες άσυλο να είναι άστεγοι ή να ζουν σε άθλιες συνθήκες. Ένα παράδειγμα προβληματικών πολιτικών ήταν η εισαγωγή του συστήματος ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος, το οποίο μείωσε τα επιδόματα στο κατώτατο επίπεδο διαβίωσης, ωθώντας έτσι τους αιτούντες άσυλο και τους πρόσφυγες στη φτώχεια.<sup>35</sup>

## ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Προς το τέλος του 2018, η περίοδος αναμονής μέχρι οι αιτούντες άσυλο να αποκτήσουν πρόσβαση στην αγορά εργασίας μειώθηκε από 6 μήνες σε 1 μήνα. Το 2019 ανακοινώθηκαν νέοι τομείς στους οποίους επιτρέπεται να εργαστούν αιτούντες άσυλο. Ωστόσο, αυτοί οι τομείς παραμένουν ιδιαίτερα περιοριστικοί, π.χ. ορισμένες θέσεις εργασίας υπό την προϋπόθεση ότι εργάζονται τη νύχτα. Επίσης, όλες οι θέσεις εργασίας αφορούν θέσεις χαμηλής αμοιβής, χαμηλής ειδίκευσης και απασχόλησης, ενώ δεν έχει τίποτα για τους άκρως εξειδικευμένους αιτούντες άσυλο. Επιπλέον, δεν έχουν προβλεφθεί διατάξεις για τους αιτούντες άσυλο που είναι ευάλωτοι ή ανίκανοι να εργαστούν λόγω της αδυναμίας τους να επικοινωνούν στα ελληνικά. Ως εκ τούτου, η παροχή έγκαιρης πρόσβασης στην αγορά εργασίας δεν οδήγησε σε σημαντική αύξηση των αναζητούντων εργασία για τους αιτούντες άσυλο. Υπάρχουν επίσης διοικητικά εμπόδια στην πρόσβαση σε υλική βοήθεια. Τα κοινωνικά επιδόματα για όσους δεν μπορούν να εργαστούν λόγω προβλημάτων που σχετίζονται με την υγεία δεν αρκούν για να εξασφαλίσουν μια αξιοπρεπή διαβίωση, ιδίως όσον αφορά την πρόσβαση σε στέγη κατάλληλη για τις ανάγκες τους.

## ΓΕΝΙΚΗ ΕΚΤΙΜΗΣΗ

Συνολικά, η κυβέρνηση αντί να αντιμετωπίσει τα προβλήματα και τις αδυναμίες ως συνέπεια των πολιτικών της, προτίμησε με τη ρητορική της για τους κινδύνους από τη ανεξέλεγκτη μετανάστευση να προκαλέσει φόβο για τους μετανάστες και τους πρόσφυγες και να παρουσιάσει το ζήτημα ως κυρίως αποτυχία μετανάστευσης της ΕΕ. Τον Ιούνιο του 2019, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή Κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας (ECRI), η οποία είναι η ειδική επιτροπή του Συμβουλίου της Ευρώπης, δη-

<sup>35</sup> Κυπριακό Συμβούλιο Προσφύγων, *Εκθεση για τη Κύπρο*, ΑΙΔΑ (2018, Φεβρουάριος), <https://www.asylumineurope.org/reports/country/cyprus/overview-main-changes-previous-report-update>

μοσίευσε τα συμπεράσματά της σχετικά με την έλλειψη εφαρμογής της σύστασής της: η ECRI σημείωσε με ανησυχία ότι από το 2016 το Γραφείο της Επιτρόπου Διοικήσεως που έχει την αρμοδιότητα δεν είχε προβεί στις αναγκαίες δραστηριότητες που στοχεύουν στην υποστήριξη ευπαθών ομάδων και δεν έχει εκδώσει εκθέσεις ή συστάσεις για ζητήματα διακρίσεων. Η Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού της Κυπριακής Δημοκρατίας έχει επικρίνει την απουσία πολιτικών και προγραμμάτων για τη μετάβαση των ασυνόδευτων ανηλίκων που ζητούν άσυλο μέχρι την ανεξάρτητη ενηλικίωση τους και την αποτυχία δημιουργίας δομών για την υποστήριξη των παιδιών.<sup>36</sup> Η θέση των προσφύγων, ως ειδική κατηγορία μεταναστών, πρέπει να γίνει κατανοητή στο οικονομικό μοντέλο που επινοήθηκε μετά τον *de facto* διαχωρισμό της χώρας. Από τη δεκαετία του 1990 οι ελλείψεις εργατικού δυναμικού αντιμετωπίστηκαν με τη φθηνή εργασία μεταναστών που εξυπηρετούσε ένα οικονομικό μοντέλο βασισμένο στις υπηρεσίες, κυρίως με τον τουρισμό. Το μοντέλο αυτό αναπαράγει την περιθωριοποίηση και τη γκετοποίηση της συντριπτικής πλειοψηφίας των μεταναστών, αντί της ένταξής τους και της συμμετοχής μεταναστών και προσφύγων στην κοινωνία.<sup>37</sup> Ως εκ τούτου, πρέπει να τοποθετήσουμε τους πρόσφυγες και τους αιτούντες άσυλο ως ειδικές κατηγορίες μέσα στην ανώμαλη πολιτική κατάσταση της χώρας, όπου οι αρχές επικαλούνται τις παρατεταμένες εξαιρετικές ή ανώμαλες συνθήκες λόγω του «κυπριακού προβλήματος» για να περιορίσουν τα δικαιώματά τους. Εξ ου και η αναφορά ότι αποτελούν ως μέρος του «κυπριακού μεταναστευτικού καθεστώτος εξαίρεσης».<sup>38</sup>

Η Υπηρεσία Ασύλου θεωρεί ότι με την πλήρη λειτουργία του Κέντρου Προσωρινής Φιλοξενίας θα υπάρξει βελτίωση σε σχέση με τη ταυτοποίηση και στήριξη ευάλωτων/ευπαθών ομάδων. Εξακολουθεί εντούτοις να απουσιάζει στρατηγικός σχεδιασμός και επαρκείς δομές για την υποστήριξη των παιδιών για της ένταξη τους και μετάβαση τους με την ενηλικίωση τους. Ως συνέπεια των σημερινών συνθηκών, δεν έχει προχωρήσει η αναγκαία μεταρρύθμιση του μοντέλου ασύλου και μετανάστευσης. Παράλληλα με τη βελτίωση τόσο της διαχείρισης όσο και του συστήματος προσφυγής ώστε να είναι αποτελεσματικότερη, ταχύτερη και δικαιότερη, επείγουσα ανάγκη είναι να ενσωματωθούν ορθά οι αιτούντες άσυλο, οι πρόσφυγες και οι μετανάστες στην κοινωνία και να διασφαλιστεί ότι έχουν αξιοπρεπείς βιοτικό επίπεδο και ότι δε διασφαλίζονται στη πράξη τα θεμε-

λιώδη τους δικαιώματά. Αυτό απαιτεί καταπολέμηση των διακρίσεων και ριζική μεταρρύθμιση του μεταναστευτικού και εργασιακού μοντέλου που επηρεάζει το όλο σύστημα ασύλου από τη δεκαετία του 1990. Τα προβλήματα έχουν ενταθεί, προκαλώντας περαιτέρω διακρίσεις και καθιστά τους πρόσφυγες και τους μετανάστες ευάλωτους στην εκμετάλλευση ως συνέπεια των μέτρων λιτότητας που εφάρμοσε η Δημοκρατία με την χρηματοπιστωτική κρίση του 2012-13. Από το 2013, με επίκληση τη κρίση, ανεστάλη η πρώτη δέσμη μέτρων για την ένταξη των μεταναστών 2010- 2012. Αναπαράγεται η αρνητική ρητορική στο πολιτικό και δημόσιο λόγο, συμπεριλαμβανομένης της αρνητικής απεικόνισης των προσφύγων στα μέσα ενημέρωσης, τα οποία ενισχύουν τα στερεότυπα και τις προκαταλήψεις κατά των προσφύγων.<sup>39</sup> Μετά από τις επικρίσεις, η κυβέρνηση αυτή τη στιγμή καταρτίζει ένα νέο σχέδιο δράσης για την ένταξη για το 2020.

## ΤΕΛΕΥΤΑΙΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ

Τον Νοέμβριο του 2019, η κυβέρνηση ανακοίνωσε ότι θα επιβάλει αυστηρότερους ελέγχους της πράσινης γραμμής με την τροποποίηση του κώδικα για την εφαρμογή<sup>40</sup> του Κανονισμού του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου για την πράσινη γραμμή.<sup>41</sup> Δεν έγινε δημόσια επίσημη ανακοίνωση αλλά με δηλώσεις και διαρρεύσεις στον τύπο. Αρχικά ανακοινώθηκαν έλεγχοι για όλα τα άτομα που διασχίζουν τα οδοφράγματα, συμπεριλαμβανομένων και των Ελληνοκυπρίων πολιτών της Δημοκρατίας, οι οποίοι μέχρι σήμερα εξαιρούνταν από τέτοιους ελέγχους. Οι προτεινόμενες αλλαγές επεκτείνουν την απαγόρευση που ισχύει ήδη τους αιτούντες άσυλο στους υπηκόους τρίτων χωρών (ΥΤΧ) με άδεια προσωρινής διαμονής να έχουν το δικαίωμα να διασχίζουν τα οδοφράγματα στα κατεχόμενα βόρεια εδάφη.<sup>42</sup> Από το 2014 απαγορεύεται

<sup>36</sup> L. Ioannidou, Koursoumba highlights plight of unaccompanied minors, *Cyprus Mail* (2 Μαρτίου 2019), <https://cyprus-mail.com/2019/03/02/koursoumba-highlights-plight-of-unaccompanied-minors/>

<sup>37</sup> Trimikliniotis, N. and Demetriou, C. *Migrants and their descendants: social inclusion and participation in society*, Cyprus Report, EU Fundamental Rights Agency, 2015, [https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra\\_uploads/social-inclusion-and-migrant-participation-society\\_cy.pdf](https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/social-inclusion-and-migrant-participation-society_cy.pdf)

<sup>38</sup> Trimikliniotis, N. "Migration and free Movement of Workers: EU Law, Crisis and the Cypriot States of Exception." *Laws*, no. 4: 440-468, 2013 <http://www.mdpi.com/2075-471X/2/4/440>

<sup>39</sup> UNHCR (2019) *The Integration of Refugees in Cyprus: Social Inclusion and Discrimination*, Report for workshop on Social Inclusion and Discrimination, έκθεση για το εργαστήριο της Υπάτης Αρμοστέα για τους Πρόσφυγες για την ένταξη των Μεταναστών στη Κύπρο, [https://www.unhcr.org/cy/wp-content/uploads/sites/41/2019/12/Call-to-Action\\_Social-Inclusion\\_Discrimination.pdf](https://www.unhcr.org/cy/wp-content/uploads/sites/41/2019/12/Call-to-Action_Social-Inclusion_Discrimination.pdf)

<sup>40</sup> Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου της 27.11.2019.

<sup>41</sup> Ρυθμίζεται από τον ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ (ΕΚ) αριθ. 866/2004 ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 29ης Απριλίου 2004 για το καθεστώς βάσει του άρθρου 2 του πρωτοκόλλου αριθ. 10 της πράξης προσχώρησης (ΕΕ L 206 της 9.6.2004, σ. 128). Βλέπε Ν. Τριμικλιωτή, *Έκθεση για την Ελεύθερη Κυκλοφορία των Εργαζομένων στην Κύπρο το 2012-2013* [Report on the Free Movement of Workers in Cyprus in 2012-2013], Εθνική Έκθεση Εμπειρογνομήνων για το Ευρωπαϊκό Δίκτυο για την Ελεύθερη Κίνηση Εργαζομένων στην Ευρωπαϊκή Ένωση, συντονισμένη από το Κέντρο Μετανάστευσης του Πανεπιστημίου του Nijmegen, υπό την εποπτεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Έκθεση (2013), διαθέσιμη στη διεύθυνση [http://works.bepress.com/nicos\\_trimikliniotis/41/](http://works.bepress.com/nicos_trimikliniotis/41/).

<sup>42</sup> ΚΙΣΑ (2019) «Παραβίαση του κανονισμού της ΕΕ η απόφαση του Υπουργικού για τον κώδικα της πράσινης γραμμής», Νον 30, 2019, <https://kisa.org.cy/%cf%80%ce%b1%cf%81%ce%b1%ce%b2%ce%af%ce%b1%cf%83%ce%b7-%cf%84%ce%bf%cf%85-%ce%ba%ce%b1%ce%bd%ce%bf%ce%bd%ce%b9%cf%83%ce%bc%ce%bf%cf%8d-%cf%84%ce%b7%cf%82-%ce%b5%ce%b5-%ce%b7-%ce%b1%cf%80%cf%8c%cf%86/>

στους αιτούντες άσυλο να διέλθουν τα οδοφράγματα, το οποίο συνιστά παράνομη δυσμενή διάκριση στην ελεύθερη διακίνηση.<sup>43</sup> Οι αρχικές προτάσεις όπως αυτές παρουσιάστηκαν περιείχαν διατάξεις που ενδέχεται να υπονομεύσουν την πρόσβαση στη διαδικασία ασύλου που διασχίζει την Πράσινη Γραμμή. Την διαφωνία τους για τα νέα μέτρα εξέφρασαν, η αξιωματική αντιπολίτευση,<sup>44</sup> εμπειρογνώμονες για ανθρώπινα δικαιώματα<sup>45</sup> και ΜΚΟ<sup>46</sup> που θεωρούν ότι τα μέτρα αυτά είναι δυσανάλογα που επιβάλλουν παράνομες διακρίσεις και τέθηκαν σε εφαρμογή χωρίς καμία διαβούλευση με τα ενδιαφερόμενα μέρη. Εκτός από την ισχυρότερη παρουσία των ένοπλων αστυνομικών στην παλιά πόλη της Λευκωσίας, ελάχιστα άλλαξε το καθεστώς που διέπει τον έλεγχο της πράσινης γραμμής.<sup>47</sup>

Τον Ιανουάριο του 2020 ο νέος υπουργός εσωτερικών ανακοίνωσε νέα μεταναστευτική πολιτική, την οποία μάλιστα έθεσε στην Επίτροπο Ylva Johansson στο περιθώριο του άτυπου Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Υπουργών στο Ζαγκρεμπ (23 και 24 Ιανουαρίου 2020). Προτείνει καταρτισμό καταλόγου ασφαλών χωρών και δημιουργία κλειστού κέντρου κράτησης με χρηματοδότηση στη ΕΕ, όπου οι αιτούντες άσυλο θα κρατούνται μέχρι τη εξέταση των αιτήσεων του που υπόσχεται ότι θα γίνεται εντός ενός μηνός. Σύμφωνα με την πρόταση, αν υπάρχει αρνητική απόφαση για άσυλο, τότε θα ενεργοποιούνται οι μηχανισμοί της FRONTEX για επιστροφή τους από τις χώρες προέλευσης.<sup>48</sup> Ωστόσο, εκκρεμεί διαβούλευση με τον ΟΗΕ και την Υπάτη Αρμοστέα για τους Πρόσφυγες στο ζήτημα, αν τα κέντρα αυτά θα αναπτυχθούν, όπως ανακοινώθηκε αρχικά, εντός της «πράσινης γραμμής». Επίσης, με δεδομένη την εμπειρία της κυπριακής γραφειοκρατίας με εκκρεμούσες χιλιάδες αιτήσεις η υπόσχεση για ταχεία διεκπεραίωση δεν φαίνεται ρεαλιστική. Πέραν των σκληρών δηλώσεων που προκάλεσαν δυσφορία και έντονη αντίδραση από οργανώσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων, οι προτάσεις του υπουργού εσωτερικών δεν φαίνεται να διαφέρουν από αυτές του προκατόχου του.<sup>49</sup>

<sup>43</sup> Αυτό έγινε με τροποποίηση του περί προσφύγων νόμου 28(1)/2000 με τον νόμο 58(Ι)/2014.

<sup>44</sup> Γ. Λουκαΐδης, «Για τις επιχειρησιακές αλλαγές στο κώδικα εφαρμογής του κανονισμού της Πράσινης Γραμμής, Δήλωση του Κοινοβουλευτικού Εκπροσώπου ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις Γιώργου Λουκαΐδη», Ιστοσελίδα του ΑΚΕΛ (29 Νοεμβρίου 2019) <https://www.akel.org.cy/2019/11/29/kanonismo-prasinis-grammis/>.

<sup>45</sup> Information provided in interview with UNHCR officer.

<sup>46</sup> KISA (2019) "Council of Ministers amendments on the green line code in violation of the EC Regulation", Dec 1, 2019 <https://kisa.org.cy/ministerial-amendments-on-the-green-line-code-in-violation-of-the-ec-regulation/>

<sup>47</sup> Συνέντευξη λειτουργό της Υπάτης Αρμοστέας για τους Πρόσφυγες.

<sup>48</sup> "Cyprus to launch a new migration and asylum policy", Brief, Cyprus New Agency, 25 January 2020, <https://www.brief.com.cy/english/cyprus-launch-new-migration-and-asylum-policy>

<sup>49</sup> Θ. Νικολάου, «Η νέα μεταναστευτική πολιτική της κυβέρνησης», Η Σημερινή, 2 Φεβρουαρίου 2020.

## 3

## ΕΙΝΑΙ Η ΚΥΠΡΟΣ ΔΙΟΔΟΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ;

Στις πρόσφατες συζητήσεις της ΕΕ για τη μετανάστευση υποστηρίζεται ότι αφού η νοτιοανατολική δίοδος μέσω της Τουρκίας και της Ελλάδας και η κεντρική μεσογειακή διαδρομή μέσω της Ιταλίας έχουν εν μέρει μπλοκαριστεί,<sup>50</sup> η Κύπρος έχει γίνει η νέα δίοδος των προσφύγων προς την ΕΕ.<sup>51</sup> Ωστόσο, δεν υπάρχουν σοβαρά στοιχεία ότι η Κύπρος έχει μετατραπεί νέα διαδρομή για την ηπειρωτική Ευρώπη. Η Κύπρος είναι ένα νησιωτικό κράτος, δεν είναι μέλος του συστήματος Σένγκεν λόγω του de facto διαχωρισμού όπου το «μαλακό σύνορο» της δεν μπορεί να μετατραπεί σε «σκληρό σύνορο Σένγκεν», χωρίς να εδραιωθεί και μονιμοποιηθεί η παράνομη διχοτόμηση της χώρας. Επίσης, η Κύπρος βρίσκεται πολύ ανατολικά για να θεωρείται πραγματικά ως γεωγραφική διαδρομή της Ανατολικής Μεσογείου προς την ηπειρωτική ΕΕ. Ως εκ τούτου, το 2015 η Κύπρος έλαβε έναν από τους μικρότερους αριθμούς Σύριων προσφύγων κατά τη διάρκεια της συριακής κρίσης, αν και η Συρία απέχει μόλις 100 χιλιόμετρα: 1.730 αιτήσεις για το 2015. Η συνδυασμένη επίδραση διαφόρων παραγόντων φαίνεται να το εξηγεί αυτό: Πρώτον, η Κύπρος είναι πολύ απομονωμένη γεωγραφικά από την ηπειρωτική ΕΕ για να είναι μια χώρα διέλευσης. Δεύτερον, η οικονομική κρίση που έπληξε την Κύπρο μετά το 2012 σε συνδυασμό με τις κυβερνητικές πολιτικές για τη μείωση των παροχών κοινωνικής πρόνοιας στο ελάχιστο ώθησε μάζες αλλοδαπών εργαζομένων, συμπεριλαμβανομένων υπηκόων τρίτων χωρών, να επιλέξουν να αποδημήσουν από την Κύπρο. Αυτό έκανε την Κύπρο έναν μη ελκυστικό προορισμό για όλους, συμπεριλαμβανομένων των προσφύγων που έπρεπε να πληρώσουν μεγάλα ποσά για να εγκαταλείψουν τις ζώνες πολέμου. Η Κυπριακή Κυβέρνηση προσέφερε καθεστώς συμπληρωματικής προστασίας αντί το πλήρες καθεστώς πρόσφυγα για να διασφαλίσει ότι δεν

είναι «παράγοντας έλξης»<sup>52</sup> μέσω του δικαιώματος στην οικογενειακή επανένωση.<sup>53</sup>

Επίσης, ενώ υπάρχει αύξηση του αριθμού των αιτήσεων ασύλου, οι λόγοι για την αύξηση αυτή δεν είναι τόσο καθαροί όπως συχνά υποστηρίζεται από την κυβέρνηση και απεικονίζεται απλουστευτικά στα κυπριακά και άλλα ευρωπαϊκά μέσα ενημέρωσης. Σε κάποιο βαθμό, μπορεί να ισχύει ότι οι περιορισμοί στον αριθμό των αιτούντων άσυλο που φθάνουν στις ακτές της ΕΕ, ιδίως αν ληφθεί υπόψη ο τρόπος με τον οποίο αυτοί οι περιορισμοί επιβλήθηκαν, ενδέχεται να έχουν δυσανάλογες επιπτώσεις, επιβαρύνοντας τις συνοριακές χώρες της ΕΕ, όπως η Κύπρος. Ωστόσο, αυτό μόνο εν μέρει εξηγεί γιατί η Κύπρος επιλέγεται ως διαδρομή σε σύγκριση με άλλους προορισμούς που είναι προφανώς πιο κοντά και πιο προσίτι στην ηπειρωτική Ευρώπη, όπου υπάρχουν καλύτερες προοπτικές για μια νέα ασφαλή διέλευση, ζωή και εργασία. Οι αιτούντες άσυλο ενδέχεται να επιλέξουν την Κύπρο ως προορισμό λόγω των αυξανόμενων εντάσεων, των πολέμων και των κατασταλτικών μέτρων από καθεστώτα στη Μέση Ανατολή και την Αφρική ή για άλλους λόγους. Καθώς οι άνθρωποι γίνονται πιο απελπισμένοι και η πρόσβαση τους σε άλλους προορισμούς γίνονται δυσκολότεροι, η Κύπρος είναι πιθανό να αντιμετωπίσει περαιτέρω αύξηση των αριθμών αφίξεων προσφύγων. Επομένως, παρατηρείται το παράδοξο για τη Κύπρο λόγω της ιδιαιτερότητας των συνθηκών της και της γεωγραφικής της θέσης να αντιμετωπίζει μια αύξηση του αριθμού ενώ μειώνεται αλλού. Ωστόσο, αυτό πρέπει να σχετικοποιηθεί και να εξεταστεί προσεκτικά στο σωστό πλαίσιο κατά το επόμενο διάστημα. Εν πάση περιπτώσει, είναι ολοφάνερο ότι σήμερα η Κύπρος είναι ανεπαρκώς προετοιμασμένη για τη τρέχουσα τάση. Υπάρχει επιτακτική και άμεση ανάγκη όπως τα συστήματα ασύλου και μετανάστευσης της χώρας τύχουν ριζικής μεταρρύθμισης, όπως επιτακτική είναι ασφαλώς μια ευρύτερη μεταρρύθμιση του συστήματος ευρωπαϊκού συστήματος Ασύλου του Δουβλίνου. Οι μεταρρυθμίσεις αυτές δεν

50 Βλ. Συμβούλιο της ΕΕ, «Δήλωση της Μάλτας από τα μέλη του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου σχετικά με τις εξωτερικές πτυχές της μετανάστευσης: αντιμετώπιση της κεντρικής μεσογειακής διαδρομής», Ευρωπαϊκό Συμβούλιο (3 Φεβρουαρίου 2017), <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2017/02/03/malta-declaration/>.

51 Για τους χάρτες των λεγόμενων μεταναστευτικών / προσφυγικών «θαλάσσιων δρομολογίων» προς την ΕΕ, βλ. Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Εξωτερικών Σχέσεων, «Χαρτογράφηση μέσω της Μεσογείου: Χαρτογράφηση της αντίδρασης της ΕΕ», ιστοσελίδα ECFR, [https://www.ecfr.eu/specials/mapping\\_migration](https://www.ecfr.eu/specials/mapping_migration).

52 Αυτοί ήταν οι όροι που χρησιμοποιούνται επανειλημμένως από λειτουργούς και υπουργούς από το 2013.

53 T. Karras, "Why migrants are going to great lengths to avoid Cyprus", *Εκαθημερινή* (28 Σεπτεμβρίου 2015), <http://www.ekathimerini.com/201968/article/ekathimerini/news/why-migrants-are-going-to-great-lengths-to-avoid-cyprus>.

πρέπει να εξασφαλίζουν μόνο ταχεία και αποτελεσματικά συστήματα ασύλου και μετανάστευσης, αλλά και να διασφαλίζουν ότι προστατεύουν σωστά τους πρόσφυγες και διασφαλίζουν τα θεμελιώδη δικαιώματα των μεταναστών.

## ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Ο Νίκος Τριμικλινώτης Καθηγητής Κοινωνιολογίας στο στη Σχολή Κοινωνικών Επιστημών στο Πανεπιστήμιο Λευκωσίας. Είναι επικεφαλής της ομάδας εμπειρογνομόνων για τα θεμελιώδη δικαιώματα στη Κύπρο για τον Οργανισμό της ΕΕ για τα θεμελιώδη δικαιώματα. Είναι Barrister και μέλος δικτύων εμπειρογνομόνων. Έχει μελετήσει θέματα όπως το κράτος, τη μετανάστευση και άσυλο, θεμελιώδη δικαιώματα, κοινωνικό φύλο, ρατσισμό και διακρίσεις, συγκρούσεις/συμφιλίωση, συνταγματικά, ιθαγένεια, ψηφιακότητα, και εργασιακά ζητήματα και δίκαιο. Επιλογή δημοσιεύσεων: Migration and Refugee Dissensus in Europe: Borders, Insecurity and Austerity, Routledge 2020. Mobile Commons, Migrant Digitalities and the Right to the City, Palgrave Macmillan, 2015, Η Διαλεκτική του Έθνους-Κράτους και το Καθεστώς Εξαίρεσης: Κοινωνιολογικές και Συνταγματικές Μελέτες για την Ευρω-Κυπριακή Συγκυρία, Εκδ. Σαββάλας, Αθήνα, 2010, Cyprus Beyond Partitionism: A state and Society in Transformation, Palgrave, 2012.

## ΕΚΔΟΤΗΣ

Friedrich-Ebert-Stiftung  
Γραφείο Κύπρου  
Στασάνδρου 20, Διαμέρισμα 401  
1060 Λευκωσία | Κύπρος

Υπεύθυνος:  
Hubert Faustmann | Διευθυντής  
Τηλέφωνο: +357 22 37 73 36  
[www.fescyprus.org](http://www.fescyprus.org)

Email:  
[office@fescyprus.org](mailto:office@fescyprus.org)

© Friedrich-Ebert-Stiftung (FES) 2019  
Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. Κανένα μέρος αυτής της δημοσίευσης δεν μπορεί να αναπαραχθεί, αποθηκευτεί σε μέσο επαναφοράς ή χρησιμοποιηθεί σε οποιαδήποτε μορφή ή με οποιοδήποτε μέσο, ηλεκτρονικό, μηχανικό, αντιγραφής, ηχογράφησης, ή αλλιώς, χωρίς τη γραπτή άδεια του/των κατόχου(-ων) των πνευματικών δικαιωμάτων.







# Η ΚΥΠΡΟΣ ΩΣ ΝΕΟ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟ «HOTSPOT» ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

## Προκλήσεις για μια διαιρεμένη χώρα

Η παρούσα έκθεση εξετάζει το ζήτημα των προσφύγων και της μετανάστευσης στην Κύπρο. Επικεντρώνεται στην πρόσφατη αύξηση του αριθμού των προσφύγων, στην ανάλυση των συνθηκών υποδοχής της χώρας και στο ερώτημα κατά πόσο η Κύπρος μετατρέπεται, πάντα σε σχέση με το μέγεθος της, σε σημαντική διαδρομή μετανάστευσης και ασύλου προς στην Ευρώπη. Στο απόγειο της Ευρωπαϊκής «προσφυγικής κρίσης» του 2015, η Κύπρος δεν σημείωσε σημαντική αύξηση του αριθμού των αιτήσεων ασύλου. Ωστόσο, ωστόσο τα τελευταία 3 χρόνια σημειώθηκαν οι μεγαλύτερες ροές αφίξεων που έχουν ποτέ καταγραφεί. Ως εκ τούτου, η προσέγγιση της κυβέρνησης έχει με-

τατοπιστεί προς μια πιο περιοριστική μεταναστευτική πολιτική μέσω κατασταλτικών και αποτρεπτικών μέτρων. Οι πρόσφατες αλλαγές περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, αυστηρότερους περιορισμούς στα σύνορα και λιγότερα δικαιώματα στο πλαίσιο της διαδικασίας υποδοχής που θεωρούν «παράγοντα έλξης». Ωστόσο, τόσο οι πολιτικές αυτές, όσο η ρητορική που τις συνοδεύει εγκυμονούν περιέχουν τον κίνδυνο να αυξήσουν τη ξеноφοβία ενάντια στους πρόσφυγες. Από την άποψη των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η κατάσταση είναι ιδιαίτερα προβληματική. Πολλές μη κυβερνητικές οργανώσεις (ΜΚΟ) και η Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες (UNHCR)

έχουν επικρίνει τις τρέχουσες πολιτικές και πρακτικές στην Κύπρο που προκαλούν κλίμα πανικού, φόβου και ξενοφοβίας. Η ανάγκη για μεταρρύθμιση του μοντέλου ασύλου και μετανάστευσης είναι μια χρόνια υπόθεση για τη βελτίωση τόσο της διαχείρισης, όσο των διαδικασιών εφέσεων και προσφυγών, ώστε να καταστεί το σύστημα πιο αποτελεσματικό, ταχύτερο και δικαιότερο. Επίσης αναγκαιότητα είναι η ισότιμη ένταξη τους, η διασφάλιση των θεμελιωδών δικαιωμάτων και η αξιοπρεπής διαβίωση των αιτούντων άσυλο, των προσφύγων και των μεταναστών. Τέτοια μέτρα θα προετοίμαζαν την Κύπρο για πιθανές νέες αφίξεις.